

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova

Colegiul „Mihai Eminescu” din Soroca

"Aprob"

Directorul Colegiului „Mihai Eminescu” din Soroca

Tatiana Vișniovaia

09 octombrie 2018

**Curriculumul modular
S.08.O.026 Liturgica specială II**

Specialitatea

22110 Teologie

Calificarea

341304 Predicator

2018

Aprobat:

La ședința Consiliului Profesorat al Colegiului "Mihai Eminescu" din Soroca din 09 octombrie 2018

Director

Vișniovaia Tatiana

Autor:

Patrinica Vadim

Preot, cadru didactic Colegiul „Mihai Eminescu” din Soroca

Recenzenți:

Catedrala Episcopală „Adormirea Maicii Domnului” din Soroca, Paroh PS IOAN, Episcop de Soroca
Protopopiatul bisericilor din Soroca, Protopop, Protoiereu Nicolae Craveț

Adresa Curriculumului în Internet:

Portalul național al învățământului profesional tehnic
<http://www.ipt.md/ro/produse-educationale>

Cuprins

I. Preliminarii	4
II. Motivația, utilitatea modulului pentru dezvoltarea profesională.....	4
III. Competențele profesionale specifice modulului	4
IV. Administrarea modulului	4
V. Unitățile de învățare	5
VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare	7
VII. Studiu individual ghidat de profesor	7
VIII. Lucrările de laborator recomandate	8
IX. Sugestii metodologice	8
X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale	8
XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii	10
XII. Resursele didactice recomandate elevilor	10

I. Preliminarii

Disciplina **Liturgica specială II** în învățământul teologic are ca scop familiarizarea elevilor cu învățătura de credință a Bisericii Ortodoxe și formarea unei culturi teologice, apte să pregătească pe viitorii slujitori ai Bisericii în misiunea lor pastorală, misionară și liturgică. Totodată, această disciplină școlară își propune să formeze elevilor competențe, valori și atitudini în acord cu principiile Bisericii Ortodoxe și cu cerințele societății contemporane.

Elaborarea curriculumului de **Liturgica specială II** a avut în vedere stabilirea competențelor și selectarea conținuturilor au fost realizate respectând principiile relevanței, accesibilității și transmiterii sistematizate a cunoștințelor. De asemenea, s-a avut în vedere accentuarea caracterului pragmatic al cunoștințelor de liturgică, prin centrarea pe însușirea modului corect de realizare a slujbelor și prin corelarea acestora cu participarea la programul liturgic și duhovnicesc.

Curriculumul de **Liturgica specială II** este structurată pe următoarele componente:

- competențe generale;
- valori și atitudini promovate, prin învățarea disciplinei;
- competențe specifice asociate cu conținuturile învățării;
- lista unităților de conținut;
- sugestii metodologice;
- recoandări bibliografice suplimentare.

II Motivația, utilitatea modului pentru dezvoltarea profesională

Studiul acestei unități de curs îi va dezvolta elevului:

- Dezvoltarea respectului față de slujbele Bisericii;
- Angajarea în trăirea vieții celei noi în Hristos prin participare la sfintele slujbe;
- Conștientizarea importanței și rolului sfintelor slujbe în viața personală și comunitară;
- Interesul pentru aprofundarea cunoștințelor religioase în vederea permanentei deveniri spirituale.

III. Competențele profesionale specifice modului

CS1. Argumentarea specificului și a importanței cultului ortodox.

CS2. Explicarea principalelor învățături de credință din domeniul liturgicii, în diferite contexte de analiză.

CS3. Aplicarea cunoștințelor liturgice în săvârșirea sfintelor slujbe.

IV. Administrarea modului

Semestrul	Numărul de ore				Modalitate de evaluare	Numărul de credite
	Total	Contact direct		Lucrul individual		
		Prelegeri	Practică / Seminar			
VIII	60	30	10	20	Examen	2

V. Unitățile de învățare

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
1. Argumentarea specificului și a importanței cultului ortodox		
UC1. Argumentarea locului central al Sfintei Liturghii în cultul ortodox. UC2. Descrierea condițiilor pentru săvârșirea slujbelor. UC3. Susținerea importanței cunoașterii rânduiei Sfintei Liturghii în vederea săvârșirii corecte a acesteia.	1. Sfânta Liturghie – generalități: definire, scop, instituire. 2. Istoricul Sfintei Liturghii 3. Pregătirea preotului pentru oficierea slujbelor din sărbători și a Sfintei Liturghii, după povățuirile din liturghier: pregătirea sufletească; oficierea serviciilor divine din ajun și din ziua sărbătorii; canonul Sfintei Împărtășanii și a celor rânduite de liturghier; împăcarea cu toți cei cu care a fost supărat; pregătirea trupească. 4. Pregătirea celor necesare pentru oficierea slujbelor: curățenia locașului de cult; obiectele de cult; cărțile de cult; veșmintele liturgice; materia pentru cult. 5. Ritualul închinării, în vederea slujirii Sfintei Liturghii. 6. Ritualul îmbrăcării cu sfintele veșminte, în vederea slujirii Sfintei Liturghii. 7. Liturgia Sfântului Ioan Gură de Aur: autor și caracteristici; rânduiala proskomidiei; rânduiala Sfintei Liturghii; explicația mistico-simbolică; memorarea rugăciunilor specific. 8. Liturgia Sfântului Vasile cel Mare: autor; generalități și caracteristici. 9. Liturgia Darurilor mai înainte sfințite: autor; generalități și caracteristici; rânduială; semnificație mistico-simbolică.	A1. Utilizarea adecvată a terminologiei; A2. Cunoașterea istoricului Sfintei Liturghii; A3. Cunoașterea condițiilor pentru săvârșirea slujbelor; A4. Cunoașterea specificului Liturgiilor Sfântului Ioan Gură de Aur; Sfântului Vasile cel Mare; A5. Cunoașterea rânduiei Sfintei Liturghii în vederea săvârșirii corecte a acesteia.
2. Explicarea principalelor învățături de credință din domeniul liturgicii, în diferite contexte de analiză		

UC4. Demonstrarea necesității Sfintelor Taine pentru viața spirituală a omului.	1. Sfintele Taine: definiție, importanță, număr, scopul, timpul și locul săvârșirii. 2. Taina Sfântului Botez: pregătirea preotului, a candidatului și a celor necesare; rânduiala; semnificație mistico-simbolică. 3. Taina Mirungerii: rânduiala ei în cadrul botezului; rânduiala ei în afara botezului; semnificație mistico-simbolică. 4. Taina Spovedaniei: pregătirea preotului; despre canonul sau epitimia la Spovedanie; respectarea secretului spovedaniei; controlul penitentului după spovedanie. 5. Taina Sfintei Împărtășanii: rânduiala împărtășirii credincioșilor; rânduiala împărtășirii clericilor în cadrul Sf. Liturghii; rânduiala împărtășirii bolnavilor. 6. Taina Nunții: pregătirea candidaților; rânduiala slujbei Logodnei; rânduiala slujbei Cununiei; semnificație mistico-simbolică. 7. Taina Sfântului Maslu: pregătirea candidatului; rânduială. 8. Taina preoției: pregătirea candidatului; rânduiala hirotoniei întru diacon; rânduiala hirotoniei întru preot. 9. Ierurgii legate botez și cununie. 10. Sfințirea apei - Ierurgii la diferite momente din viața omului. 11. Rânduiele și slujbe legate de sfârșitul omului.	A6. Cunoașterea necesității Sfintelor Taine pentru viața spirituală a omului; A7. Descrierea rânduielei tipiconale și a modalităților de realizare a slujbelor Sfintelor Taine; A8. Argumentarea modalității săvârșire corectă a slujbelor Sfintelor Taine;
3. Aplicarea cunoștințelor liturgice în săvârșirea sfintelor slujbe		
UC7. Evidențierea necesității săvârșirii corecte a slujbelor Sfintelor Taine și a ierurgiilor.	1. Inovații ce privesc: - Taina Sfântului botez; - Taina Spovedaniei; - Taina Sfintei Împărtășanii; - Taina Sfântului Maslu; - Taina Cununiei; - Cultul morților.	A9. Cunoașterea necesităților săvârșirii corecte a slujbelor Sfintelor Taine și a ierurgiilor.
UC8. Formularea de argumente pentru combaterea inovațiilor legate de slujbele Sfintelor Taine și de ierurgii.		

VI.Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare

Nr. ord	Unități de învățare	Numărul de ore			
		Total	Contact direct		Lucru individual
			Prelegeri	Practică/ Seminar	
1.	Argumentarea specificului și a importanței cultului ortodox.	20	10	3	8
2.	Explicarea principalelor învățături de credință din domeniul liturgicii, în diferite contexte de analiză.	20	10	4	7
3.	Aplicarea cunoștințelor liturgice în săvârșirea sfintelor slujbe.	20	10	3	5
	Total	60	30	10	20

VII.Studiu individual ghidat de profesor

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
1. Argumentarea specificului și a importanței cultului ortodox.			
Istoricul Sfintei Liturghii.	Referat	Prezentarea publică	Săptămâna 1
Pregătirea preotului pentru oficierea slujbelor din sărbători și a Sfintei Liturghii.	Schemă : Condițiilor pentru săvârșirea slujbelor;	Prezentare publică	Săptămâna 2
Ritualul îmbrăcării cu sfintele veșminte, în vederea slujirii Sfintei Liturghii	Descrierea argumentată a ritualului	Prezentare publică	Săptămâna 3
2. Explicarea principalelor învățături de credință din domeniul liturgicii, în diferite contexte de analiză.			
Sfintele Taine.	Proiect de grup Definiție, importanță, număr, scopul, timpul și locul săvârșirii.	Prezentare individuală	Săptămâna 4-7
Sfințirea apei	Eseu	Prezentare orală și scrisă	Săptămâna 8
Rânduiești și slujbe legate de sfârșitul omului.	Discurs teologic argumentat :	Expunere rezumativă	Săptămâna 9

3. Aplicarea cunoștințelor liturgice în săvârșirea sfintelor slujbe			
Inovații ce privesc Sfintele Taine	Proiect de grup	Susținerea prezentării	Săptămâna 10-13

VIII. Lucrările practice recomandate

1. Taina nunții.
2. Sfințirea apei.

IX. Sugestii metodologice

Curriculumul de Liturgica specială II, filiera vocațională, profil teologic (cultul ortodox) a urmărit deplasarea accentului de pe conținuturi pe competențe, asigurându-se astfel o perspectivă nouă asupra domeniului teologic și asupra demersului didactic. Competențele specifice au fost corelate cu unitățile de conținut, avându-se în vedere posibilitatea ca o competență specifică să poată fi realizată prin una sau prin mai multe unități de conținut.

Conținuturile sunt prezentate în mod sistematic, urmărind succesiunea logică tradițională a temelor și corelarea cunoștințelor cu cele asimilate la nivelul la nivelul însușirii celorlalte unități de curs, astfel încât să se asigure parcurgerea integrală a marilor teme dogmatice.

Elevilor li se oferă posibilitatea să aprofundeze, să compare și să identifice principalele erori sau neajunsuri ce se pot manifesta în slujirea sfintelor slujbe.

Temele au fost selectate din perspectiva următoarelor principii:

- ⇒ accentuarea caracterului pragmatic, prin centrarea pe însușirea modului corect de realizare a slujbelor;
- ⇒ cultivarea dragostei și a respectului față de slujbele Bisericii, prin înțelegerea semnificației lor și prin participarea conștientă la acestea;
- ⇒ corelarea cunoștințelor liturgice cu participarea la programul liturgic și duhovnicesc.

Pentru realizarea competențelor specifice, se recomandă utilizarea unor strategii de învățare variate, precum:

- dezbateri privind importanța și rolul diferitelor elemente din domeniul Liturgicii;
- studiul de caz cu rol de exemplificare a modalităților de realizare a sfintelor slujbe;
- argumentarea biblică și patristică;
- utilizarea noilor tehnologii informatice și a altor mijloace audio-vizuale în procesul de predare-învățare, pentru ilustrarea aspectelor practice de liturgică.

X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Formele de evaluare determinate de perioada de studiu:

- Evaluare (ascultare) orală: evaluarea curentă care se bazează pe aprecierea gradului și a calității de participare intelectuală a studenților în cadrul prelegerilor și seminariilor, pregătirea pentru seminare, evaluarea lucrului cu literatura recomandată.

- Evaluare scrisă - elaborare de informații suplimentare în cadrul fiecărei teme (referate, ese, scheme, tabele, materiale ilustrative) probe de control, alte lucrări scrise;

Forma finală de evaluare este examenul scris, care va consta dintr-un test care va reflecta conținutul tematic al cursului. Evaluarea orală va presupune a răspunde la itemi din trei domenii cognitive: cunoaștere și înțelegere, aplicare, integrare.

Produsele recomandate pentru evaluarea nivelului de dezvoltare a competențelor cognitive sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Nr. crt.	Produse pentru măsurarea competenței	Criterii de evaluare a produselor
1.	Rezumatul oral	• Expune tematica lucrării în cauză. • Utilizează formulări proprii, fără a distorsiona mesajul lucrării supuse rezumării. • Expunerea orală este concisă și structurată logic. • Folosește un limbaj bogat, adecvat tematicii lucrării în cauză. • Respectarea coeficientului de reducere a textului: 1/3 din textul inițial.
2.	Rezumatul scris	• Expune tematica lucrării în cauză. • Utilizează formulări proprii, fără a distorsiona mesajul lucrării supuse rezumării. • Textul rezumatului este concis și structurat logic. • Folosește un limbaj bogat, adecvat tematicii lucrării în cauză. • Fidelitatea: înțelegerea esențialului și reproducerea lui, nu trebuie să existe contrasens. • Coerența: rezumatul are o unitate și un sens evidente, lizibile pentru cei care nu cunosc textul sursă. • Progresia logică: înlănțuirea ideilor, prezentarea argumentelor sunt clare și evidente. • Respectarea modalităților de enunțare a textului sursă: rezumatul este o oglindă micșorată dar fidelă textului sursă. • Muncă pertinentă de reformulare: rezumatul nu este un colaj de citate. • Respectarea coeficientului de reducere a textului: 1/4 din textul inițial. • Stăpânirea normelor sintactice la nivel de prezentare logică a ideilor, frazelor, paragrafelor textului. • Text formatat citeț, lizibil. plasarea clară în pagină.
3.	Referat	• Corespunderea referatului temei. • Profunzimea și completitudinea dezvoltării temei. • Adecvarea la conținutul surselor primare. • Coerența și logica expunerii. • Utilizarea dovezilor din sursele consultate. • Gradul de originalitate și de noutate. • Nivelul de erudiție. • Modul de structurare a lucrării. • Justificarea ipotezei legate de tema referatului. • Analiza în detaliu a fiecărei surse de documentare
4.	Proiect elaborat	• Validitatea proiectului - gradul în care acesta acoperă unitar și coerent, logic și argumentat tema propusă. • Completitudinea proiectului - felul în care au fost evidențiate conexiunile și perspectivele interdisciplinare ale temei, competențele și abilitățile de ordin teoretic și practic și maniera în care acestea servesc conținutului științific.

		• Elaborarea și structura proiectului - acuratețea, rigoarea și coerența demersului științific, logica și argumentarea ideilor, corectitudinea concluziilor. • Calitatea materialului folosit în realizarea proiectului, bogăția și varietatea surselor de informare, relevanța și actualitatea acestora, semnificația datelor colectate ș.a. • Creativitatea - gradul de noutate pe care-l aduce proiectul în abordarea temei sau în soluționarea problemei.
5.	Eseu structurat	• Completitudinea interpretării informațiilor prin prisma problemei de la care pornește acesta. • Corectitudinea interpretării informațiilor prin prisma problemei de la care pornește acesta. • Claritatea (mesajul bine conturat în jurul unei idei pentru care există dovezi verificabile). • Originalitatea, creativitatea, inovațiile. • Aspectul general al eseului (respectarea normelor stilistice și gramaticale, aranjarea în pagină).

XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii

Denumirea modului	Mijloace recomandate
Liturgica specială II	- Calculatoare portabile (laptop, notebook); - Biblia; - Suport de curs.

XII. Resursele didactice recomandate elevilor

Nr. Ctr.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată, accesată, procurată resursa
1.	Braniște, Pr. Prof. Dr. Ene, Liturgica specială pentru Institutele teologice , Ed. IBMBOR, București, 1985	https://teologiepastorala20102014.files.wordpress.com/2014/01/liturgica-speciala-pagina-cu-pagina.pdf
2.	Braniște, Pr. Prof. Dr. Ene, Liturgica teoretică. Manual pentru elevii seminariști , Ed. Credința noastră, București, 1997	https://ru.scribd.com/document/57367191/Manual-de-Practica-Liturgica
3.	Vintilescu, Pr. Prof. Dr. Petre, Liturghierul explicat , Ed. IBMBOR, București, 1998	https://vdocuments.site/76479682-petre-vintilescu-liturghierul-explicatpdf.html
4.	https://unsufletortodox.wordpress.com/2013/12/10/liturgica-speciala/	internet